

AKOS

AGENCIJA ZA KOMUNIKACIJSKA
OMREŽJA IN STORITVE
REPUBLIKE SLOVENIJE

PREDLOG

Na podlagi četrtega odstavka 232. člena Zakona o elektronskih komunikacijah (Uradni list RS, št. 130/22 in 18/23-ZDU-10; v nadaljevanju: ZEKom-2) Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije izdaja

Priporočilo v zvezi s skupno uporabo fizične infrastrukture

I.

Namen priporočila

Namen priporočila Agencije za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije (v nadaljevanju: agencija) je ob smiselni uporabi 258., 259. in 260. člena ZEKom-2 prispevati k zmanjševanju ovir pri zagotavljanju elektronskih komunikacijskih omrežij in pripadajočih zmogljivosti ter spodbujati njihovo gradnjo in razvoj.

Pokritost čim večjega dela prebivalcev in gospodarstva Republike Slovenije z modernimi, hitrimi komunikacijskimi omrežji in konkurenčnost na vseh stopnjah prodajne verige so ključnega pomena za gospodarski in splošni razvoj v sodobni digitalni družbi, ki vedno bolj temelji na vsesplošni uporabi informacijsko-komunikacijske tehnologije in interneta na vseh področjih družbenega življenja ter ustvarjanja. Ustrezna širokopasovna infrastruktura, ki je dostopna vsakomur na celotnem ozemlju Slovenije, pa je predpogoj za enakomeren razvoj, zmanjševanje digitalne ločnice in vključenost vseh v sodobne družbene tokove. S skupno uporabo fizične infrastrukture lastnik te infrastrukture poskrbi za večjo izkoriščenost le-te, hkrati pa investitorjem v elektronska komunikacijska omrežja predvsem finančno, poleg tega pa tudi časovno in organizacijsko olajša gradnjo le-teh. Nenazadnje pa skupna uporaba obstoječih infrastruktur prinaša tudi trajnostne prednosti za vse državljane, saj se na ta način zmanjšuje količina posegov v okolje.

Namen tega priporočila je tako kar najbolj vzpodbuditi vse deležnike na trgu k optimizirani uporabi fizične infrastrukture, ki jo je mogoče souporabiti za namene postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij, hkrati pa jim to tudi olajšati. Tako vzpodbuja deležnike, ki s takšno infrastrukturo razpolagajo, da v največji možni meri omogočijo omrežnim operaterjem, da na enostaven in učinkovit način dostopajo do svoje infrastrukture za namene postavitve elementov elektronskega komunikacijskega omrežja. Omogočanje dostopa do infrastrukture mora potekati na način, ki bo ustrezno varoval primarno funkcijo predmetne infrastrukture, hkrati pa naj imata od takšne skupne uporabe koristi tako lastnik te infrastrukture kot tudi prosilec dostopa do le-te, tj. investitor v elektronska komunikacijska omrežja. Prav tako želi agencija s tem priporočilom vzpodbuditi omrežne operaterje k čim večji souporabi prostih zmogljivosti že obstoječe fizične infrastrukture za namene postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij, kar omogoča, olajša in predvsem poceni njihovo vzpostavitev.

To priporočilo ni zavezujoče narave.

II.

Uporabljeni izrazi

Izrazi, uporabljeni v tem priporočilu, imajo naslednji pomen:

1. Agencija je Agencija za komunikacijska omrežja in storitve Republike Slovenije, neodvisni regulativni organ, katere pristojnosti, organizacijo in delovanje določa ZEKom-1.

2. Fizična infrastruktura pomeni:

- a. kateri koli element omrežja, ki je namenjen namestitvi drugih elementov omrežja, ne da bi sam postal aktiven element omrežja, na primer cevi, drogovi, kanali, revizijski jaški, vstopni jaški, omarice, antene, stolpi in drogovi, pa tudi stavbe, vključno z njihovimi strehami in deli njihovih fasad ali vhodi v stavbe, ter vsa druga sredstva, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji, in nadstrešnice cestninskih postaj, pa tudi postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice in železniške postaje
- b. kadar niso del omrežja in niso v lasti organov javnega sektorja ali jih ti nadzorujejo: stavbe, vključno z njihovimi strehami in deli njihovih fasad ali vhodi v stavbe, ter vsa druga sredstva, vključno s cestno opremo, kot so ulične svetilke, prometni znaki, semaforji, panoji in nadstrešnice cestninskih postaj, pa tudi postajališča za avtobuse in tramvaje ter postaje podzemne železnice in železniške postaje.

3. Ponudnik infrastrukture je omrežni operater / organ javnega sektorja, ki upravlja s svojo fizično infrastrukturo ali s fizično infrastrukturo tretjih oseb in je v skladu z določili 3. člena Uredbe (EU) 2024/1309 Evropskega parlamenta in sveta z dne 29. aprila 2024 o ukrepih za znižanje stroškov za postavitve gigabitnih elektronskih komunikacijskih omrežij, spremembi Uredbe (EU) 2015/2120 in razveljavitvi Direktive 2014/61/EU (Uradni list EU L, št. 2024/1309; v nadaljevanju: Akt o gigabitni infrastrukturi) dolžan zagotoviti dostop fizične infrastrukture za namene postavitve elementov zelo visokozmogljivih omrežij ali pripadajočih zmogljivosti. 4. Prosilec je operater, ki zaproša ponudnika infrastrukture za dostop do fizične infrastrukture.

5. Omrežni operater pomeni:

- a. podjetje, ki zagotavlja ali je pooblaščen za zagotavljanje javnega elektronskega komunikacijskega omrežja ali pripadajoče zmogljivosti;
- b. podjetje, ki zagotavlja fizično infrastrukturo, namenjeno zagotavljanju:
 - storitev proizvodnje, prenosa ali distribucije: plina, električne energije, vključno z javno razsvetljavo, ogrevanja, vode, vključno z odstranjevanjem ali čiščenjem odpadnih voda in odplak ter drenažnimi sistemi;

- prevoznih storitev, vključno z železnicami, cestami, tudi mestnimi cestami, tuneli, pristanišči in letališči;

Ostali izrazi imajo enak pomen kot je določeno v Aktu o gigabitni infrastrukturi in ZEKom-2 in, če iz besedila priporočila ne izhaja kaj drugega, oziroma so definirani v priporočilu samem.

III.

Zakonska ureditev

Akt o gigabitni infrastrukturi v 3. členu določa zahteve glede pravic in obveznosti v zvezi z dostopom do obstoječe fizične infrastrukture in neuporabljenih optičnih vlaken ter izvajanja skupne uporabe.

Ponudnik infrastrukture mora operaterju omrežja na njegovo prošnjo za postavitve elementov elektronskih komunikacij dovoliti dostop do svoje fizične infrastrukture pod poštenimi in razumnimi pogoji. Ponudnik infrastrukture lahko tako prošnjo tudi zavrne, vendar samo zaradi eksplicitno določenih izjem (v primerih tehnične neprimernosti, pomanjkanja razpoložljivosti prostora, razlogov v zvezi z varnostjo, nacionalno varnostjo in javnim zdravjem, razlogov glede celovitosti in varnosti omrežij, nevarnosti, da bi načrtovane elektronske komunikacijske storitve resno motile zagotavljanje drugih storitev preko iste fizične infrastrukture in v primeru razpoložljivosti izvedljivih alternativnih načinov za pasivni veleprodajni dostop do fizične omrežne infrastrukture).

Ponudniki infrastrukture, ki niso omrežni operaterji, morajo pod zgoraj naštetimi pogoji operaterju omrežja na njegovo prošnjo omogočiti tudi dostop do svojih neuporabljenih optičnih vlaken. Pravico do skupne uporabe fizične infrastrukture mora operater omrežja izvajati tako, da le v najnujnejšem obsegu moti lastnika nepremičnine in infrastrukture, ki se souporablja.

IV.

Prepoznani primeri zapletov pri uresničevanju dostopa do obstoječe fizične infrastrukture

Agencija v različnih primerih sporov glede skupne uporabe fizične infrastrukture med lastniki le-te in investitorji v elektronska komunikacijska omrežja, ki jih vodi oz. jih je vodila na pobudo ene ali druge strani ter tudi iz mnogih vprašanj in opažanj tako prosilcev kot ponudnikov infrastrukture zaznava, da pri uporabi določb ZEKom-2 in Akta o Gigabitni infrastrukturi glede skupne uporabe prihaja do različnih težav, ki so največkrat posledica nepoznavanja samih določb zakona in njihovega namena, pa tudi različnih tolmačenj teh določb.

Med najznačilnejše težave pri izvajanju zakonskih določb o dostopu do obstoječe fizične infrastrukture, ki jih je agencija obravnavala v sporih med prosilci in ponudniki infrastrukture, spadajo naslednji primeri:

- ponudnik infrastrukture sploh ne odgovori na prošnjo iskalca dostopa; šele v postopku spora pred agencijo ponudnik infrastrukture izjavi, da se do prošnje ni mogel opredeliti, ker je le-ta nepopolna;
- ponudnik infrastrukture šele tik pred iztekom dvomesečnega roka pavšalno zavrne dostop (npr. prosilec tega ne rabi / obstajajo pravne ovire);
- ponudnik infrastrukture odobritev dostopa pogojuje z vnaprej sklenjenimi sporazumi (služnostmi) z lastniki zemljišča, ker se njegove služnostne pogodbe nanašajo le nanj kot lastnika infrastrukture (služnostne pogodbe so bile sklenjene pred uveljavitvijo obvezne klavzule o dopustnosti skupne uporabe za vse operaterje elektronskih komunikacij iz 3. odstavka 20. čl. Zakona o elektronskih komunikacijah (Ur. l. RS, št. 109/2012, 110/2013, 40/2014 - ZIN-B, 54/2014 - odl. US, 81/2015, 40/2017 in 189/21 – ZDU-1M; v nadaljevanju: ZEKom-1);
- ponudnik infrastrukture zavrača dostop na podlagi svojih splošnih pogojev, v katerih npr. zapiše, da se cev smatra za zasedeno, v kolikor je v njej že zgolj en kabel;
- ponudnik infrastrukture pogojuje dostop s predložitvijo dokumentacije za gradnjo objekta s podrobnimi izračuni (npr. izračuni kapacitet/nosilnosti, pri čemer prosilec ne razpolaga z vsemi podatki, potrebnih za te izračune);
- ponudnik infrastrukture ne obvešča v razumnem roku o morebitnih nepopolnostih prošnje za dostop, temveč zavlačuje z odgovorom na vlogo prosilca s postopnimi in naknadnimi zahtevami za dopolnitev same prošnje za dostop;
- postopek odobritve dostopa do fizične infrastrukture traja nerazumno dolgo, ker ponudnik infrastrukture nima vnaprej pripravljenih pogojev za dostop (npr. vzorčne ponudbe);
- zahteva podatke, ki za odobritev dostopa do FI niso nujno potrebni.

V.

Dobrovernost ravnanj deležnikov

Agencija priporoča, naj se vsi ponudniki infrastrukture in prosilci, ki si prizadevajo za dostop do fizične infrastrukture z namenom postavitve elementov omrežja elektronskih komunikacij, za sklenitev dogovorov o skupni uporabi pogajajo v dobri veri in brez nepotrebnih formalnih ali postopkovnih ovir, katerih namen je zgolj časovno podaljševanje poteka sklepanja dogovorov. Agencija spodbuja vse udeležene stranke, da pred sklenitvijo dogovorov priskrbijo potrebne, njim dosegljive podatke in informacije, sklenitve dogovora ne pogojujejo z neupravičenimi zahtevami, morebitne zastoje pogajanj pa rešujejo čim hitreje.

VI.

Transparentnost in enaka obravnava

Agencija predlaga vsem ponudnikom infrastrukture, da svojo infrastrukturo, primerno za postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij, pod poštenimi, razumnimi in nediskriminatornimi pogoji aktivno ponudijo v skupno uporabo. Kot primeren način takšnega pristopa agencija svetuje pripravo t. i. vzorčne ponudbe, ki bo na voljo vsem operaterjem omrežja, ki bi jih zanimala skupna uporaba fizične infrastrukture za postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij. Zaželeno je, da so vsi osnovni in vnaprej predvidljivi pogoji za najem javno dostopni na spletnih straneh ponudnika infrastrukture, če pa gre za specifično situacijo ali netipičen najem infrastrukture, pa se lahko pogoji najema posredujejo prosilcem naknadno, po izraženem interesu za najem.

Agencija priporoča, naj ponudbe za najem vsebujejo vsaj naslednje informacije in podatke:

- kontaktni podatki osebe, odgovorne za stike z iskalci dostopa, vključno s primarnim elektronskim naslovom za prejem prošenj za dostop;
- pregleden opis omrežja fizične infrastrukture, s katero razpolaga (upravlja);
- podatki o fizični infrastrukturi, ki so pomembni za skupno uporabo te infrastrukture, zlasti:
 - o geografska lokacija (karta z vrisanimi trasami, objekti, točkami...),
 - o dimenzije, kapacitete (npr. cevi, drogovi / stolpovi),
 - o zasedenost in / ali proste zmogljivosti,

v vseh tistih primerih, kjer vsi zgoraj navedeni podatki niso že v celoti na voljo v zbirnem katastru gospodarske javne infrastrukture ali drugih javno dostopnih evidencah;

- pogoji za najem;
- cene najema,
- tipsko pogodbo za dostop do FI

VII.

Pogoji za najem

Ponudba za najem lahko, odvisno od okoliščin, predvidi, pod katerimi pogoji se dostop odobri, na primer: morebitni dodatni stroški vzdrževanja in prilagoditve; morebitni preventivni zaščitni ukrepi, ki jih je treba sprejeti zaradi omejevanja škodljivih vplivov na zaščito, varnost in celovitost omrežja; morebitne posebne določbe o odgovornosti v primeru škode; pogoji, povezani z uporabo morebitnih javnih subvencij, odobrenih za postavitve infrastrukture, vključno s posebnimi pogoji, ki so vezani na subvencije ali pa določeni v nacionalnem pravu v skladu s pravom Unije; zmožnost zgraditi ali zagotoviti infrastrukturno zmogljivost za izpolnjevanje ali zagotavljanje obveznosti javnih storitev; katere koli omejitve, ki izvirajo iz nacionalnih določb, katerih namen je varstvo okolja, javnega zdravja, javne varnosti ali izpolnitev ciljev iz prostorskega načrtovanja.

Agencija priporoča, da se ponudbe za najem oblikujejo v obliki vzorčne ponudbe iz priloge tega priporočila, prilagojene za konkreten primer ponudbe fizične infrastrukture, v kateri naj bodo navedeni oz. določeni predvsem:

- časovni okvir najema (najem infrastrukture naj bo na voljo načeloma za nedoločen čas, izjemoma pa je iz upravičenih razlogov, npr. bodoči investicijski načrti ponudnika infrastrukture, lahko na konkretnem delu infrastrukture opredeljen tudi časovno omejen najem);
- način izvedbe najema (morebitne zahteve glede usposobljenosti izvajalcev, način dostopa do varovanih delov infrastrukture, nadzor s strani ponudnika infrastrukture ob montažnih delih, ipd.);
- posebnosti postopka najema pri posameznem ponudniku infrastrukture (npr. obvezen predhoden ogled na terenu ipd.);
- odgovornost za morebitno nastalo škodo, ki bi nastala na fizični infrastrukturi ob gradnji ali vzdrževanju elektronskih komunikacijskih omrežij in obratno;
- način dostopa za namen vzdrževanja infrastrukture (kjer je primerno: urnik, ko je možno dostopati brez posebne najave, način dostopa v nujnih primerih, vključno s kontaktnimi podatki dežurnih oseb, odgovornih za dostop do infrastrukture izven običajnega delovnika;...),
- morebitni dodatni stroški vzdrževanja in prilagoditve;
- morebitni preventivni zaščitni ukrepi, ki jih je treba sprejeti zaradi omejevanja škodljivih vplivov na zaščito, varnost in celovitost omrežja;
- posebni pogoji in omejitve, izhajajoči iz varovanja kritične infrastrukture;
- katere koli omejitve, ki izvirajo iz nacionalnih določb, katerih namen je varovanje arhitekturne, zgodovinske, verske ali okoljske vrednosti ali zaradi javne varnosti, obrambe, zaščite in zdravja. .

VIII.

Roki za odgovor na prošnje za dostop

Agencija spodbuja obe strani, da k reševanju prošnje za dostop do fizične infrastrukture za namene postavitve elementov elektronskih komunikacijskih omrežij pristopata z jasnim ciljem čimprejšnjega dosega dogovora. S tem namenom agencija priporoča, naj se ponudnik infrastrukture na prejeto prošnjo za dostop do fizične infrastrukture odzove v naslednjih rokih:

- potrditev sprejema prošnje za dostop najkasneje v 3 delovnih dneh po prejemu prošnje;
- poziv na dopolnitev prošnje s podatki, ki jih ponudnik infrastrukture potrebuje za pripravo ponudbe za dostop, najkasneje v 8 delovnih dneh po prejetju prošnje;
- manjše uskladitve naj se odvijajo čimbolj tekoče, neposredno med odgovornimi osebami;
- ponudba za dostop v roku 15 delovnih dni po prejemu popolne prošnje.

Morebitni poziv za dopolnitev prošnje za dostop naj obravnava celotno prejeto vlogo in naj se nanaša na vse podatke in informacije, ki jih ponudnik infrastrukture še potrebuje za pripravo ponudbe. Večkratne zaporedne pozive za dopolnitev prošnje za dostop je moč šteti kot nepotrebno zavlačevanje postopka sklenitve dogovora.

V kolikor ponudnik infrastrukture od prosilca zahteva podatke, informacije ali izračune, s katerimi sam že razpolaga ali pa jih za pripravo ponudbe dejansko ne potrebuje, takšne prošnje za dostop ni mogoče šteti za nepopolno in roki zanj tečejo od prejema te prošnje.

IX.

Služnostne pogodbe oz. sporazumi z lastniki zemljišč, objektov in naprav

Agencija priporoča, naj ponudnik infrastrukture, ki ima z lastniki zemljišč sklenjene služnostne pogodbe, ki v skladu z devetim odstavkom 27. člena ZEKom-2 vsebujejo določilo o dopustnosti skupne uporabe infrastrukture s strani operaterjev komunikacijskih omrežij, prosilca nemudoma seznani z obstoječimi pogoji dostopa med ponudnikom infrastrukture in lastniki zemljišč.

Agencija še priporoča, da v primerih, ko ponudnik infrastrukture takšnih določil v služnostnih pogodbah nima, ker so le-te bile sklenjene pred uveljavitvijo obveznosti iz prvega odstavka tega člena v samem zakonu, na to opozorijo iskalca dostopa. V tovrstnih primerih dostop do fizične infrastrukture ni pogojen s predhodno sklenitvijo dodatnih sporazumov med prosilcem in lastnikom zemljišč.

X.

Določitev cen dostopa do fizične infrastrukture

Agencija priporoča, naj ponudnik infrastrukture v ponudbi za dostop do fizične infrastrukture cene oblikuje pod poštenimi in razumnimi pogoji, s katerimi bo zagotovil kritje dejansko nastalih stroškov, ki mu nastanejo zaradi zagotavljanja dostopa, in prejel ustrezni donos na vloženi kapital, pri tem pa lahko upošteva tudi učinek zadevnega dostopa na svoj poslovni načrt.

Kot primerno **metodologijo določitve cen za dostop do fizične infrastrukture** agencija priporoča, da se uporabi metoda popolnoma alociranih stroškov (Fully Allocated Cost; v nadaljevanju: FAC). Popolnoma alocirani stroški dostopa do fizične infrastrukture so stroški, ki nastanejo pri zagotavljanju te storitve, pri čemer noben strošek ne ostane nerazporejen. To pomeni, da se tudi sorazmerni del skupnih stroškov razporedi na zadevno storitev. Razporeditev se lahko izvede na različne načine, običajno pa temelji na neki (proporcionalni) povezavi s stroški (neposrednimi), ki so že razporejeni. V ekonomski teoriji to pomeni, da če vse v obdobju nastale stroške obračunamo z opravljenimi

storitvami, gre za polno lastno ceno. Kot primerno stopnjo donosnosti naložbe glede na vložena sredstva pa agencija priporoča vsakokrat veljavno tehtano povprečje stroškov kapitala (WACC) hipotetično učinkovitega operaterja za NGA omrežja na fiksni lokaciji, izračunano s strani Agencije¹. Ključno načelo metodologije FAC je pokrivanje stroškov, saj zagotavlja, da lahko ponudnik pokrije vse nastale stroške in obenem prejme ustrezen donos na vloženi kapital. Ta metodologija tudi omogoča in spodbuja naložbe ponudnika v postavitve novih in nadgradnjo obstoječih omrežij, saj dopušča ustrezno povračilo stroškov kapitala (WACC), s čimer se zagotavlja primerna stopnja donosnosti naložbe glede na vložena sredstva in s tem povezana tveganja.

Za **stroškovno osnovo za izračun stroškovne cene** dostopa do fizične infrastrukture agencija priporoča pristop na podlagi preteklih stroškov (historical cost accounting; v nadaljevanju HCA). Tehnološke spremembe in raven konkurence ter maloprodajno povpraševanje so praviloma taki, da je gradnja vzporedne fizične infrastrukture za uvedbo zelo visokozmogljivih omrežij manj gospodarna kot ponovna uporaba primernih, že obstoječih sredstev fizične infrastrukture, zato pristop po tekočih stroških (ang. current cost accounting) ni primeren, saj fizična infrastruktura ni tako lahko ponovljiva kot npr. tehnična oprema in prenosni medij. Sredstva fizične infrastrukture se ne bi smelo vrednotiti glede na tekoče stroške, tj. stroške njihove nadomestitve, temveč glede na stroške, zavedene v računovodskih izkazih ponudnika, zmanjšane za amortizacijo. Pri tem je upoštevana pretekla uporabna življenjska doba sredstev in s tem stroški, ki jih je ponudnik že povrnil.

Ta pristop omogoča znižanje stroškov gradnje omrežja in spodbuja razvoj infrastrukturne konkurence, kjer je na voljo obstoječa fizična infrastruktura, ki je primerna za ponovno uporabo. Presežno pokrivanje stroškov ne bi bilo upravičeno za zagotavljanje učinkovite vzpostavitve zelo visokozmogljivih omrežij in ohranjanja spodbud za naložbe, ker možnosti gradnje za to kategorijo sredstev ne bi bile ekonomsko izvedljive.

Za določitev cen za dostop do omrežja fizične infrastrukture agencija tako priporoča stroškovno metodologijo FAC na stroškovni osnovi HCA ter veljavno tehtano povprečje stroškov kapitala (WACC) hipotetično učinkovitega operaterja za NGA omrežja na fiksni lokaciji.

Pri določitvi cene dostopa do fizične infrastrukture je ponudnik upravičen tudi do povračila izgube dohodkov, ki nastane zaradi **učinka zadevnega dostopa na poslovni načrt ponudnika**. Ta del cene dostopa naj upoštevajo pri izračunu le ponudniki, ki tudi sami ponujajo storitve na trgu elektronskih komunikacij in jim iskalec dostopa predstavlja neposredno konkurenco, ki s prevzemom dela naročnikov ponudnika lahko vpliva na njegov poslovni načrt. Agencija za izračun tega vpliva priporoča naslednjo metodo:

Iz podatkov o maloprodajnih cenah ponudnika se izračuna **povprečni mesečni prihodek** na naročnika širokopasovnega dostopa na fiksni lokaciji, iz podatkov poslovanja pa se izračuna razmerje med

1 <https://www.akos-rs.si/telekomunikacije/raziscite/regulacija-upostevnih-trgov/model-izracuna-wacc-za-cenovno-regulacijo-elektronskih-komunikacij>, dokument zadeve št.

dobičkom ponudnika in prihodki iz prodaje, ki se ga pomnoži s povprečno maloprodajno ceno na naročnika širokopasovnega dostopa ter tako dobi **dobiček na naročnika**.

Povprečno število priključkov na kilometer trase omrežja hipotetičnega operaterja se izračuna ločeno za naselja z imenom mestne občine in ločeno za ostala naselja v Sloveniji. Pri tem se uporabi podatke o dolžinah tras na posamezno funkcijsko lokacijo iz modela hipotetično učinkovitega operaterja, ki ga je agencija prvotno uporabila za izračun cene razvezanega dostopa do bakrene zanke in cene dostopa do kableske kanalizacije, jaškov in drogov naupoštevem trgu »Veleprodajni lokalni dostop na fiksni lokaciji«.

Agencija je tako za izračun **povprečja števila priključkov v naseljih z imenom mestne občine** uporabila podatke 79 funkcijskih lokacij z naslovi v teh naseljih in za te funkcijske lokacije izračunala povprečno število priključkov na kilometer trase, ki znaša **83,41** (314.621 priključkov/3.771,84 km). Za izračun **povprečja števila priključkov v ostalih naseljih** v Sloveniji pa je agencija uporabila podatke preostalih 856 funkcijskih lokacij, kjer število priključkov na kilometer trase znaša **16,08** (573.803 priključkov/35.688,41 km).

Nadalje agencija priporoča, da se za določitev faktorja učinka dostopa na poslovni načrt ponudnika **v naseljih z imenom mestnih občin** predpostavi obstoj dveh vzporednih infrastruktur, zato bi potencialni maksimalni delež iskalca dostopa v takšnem okolju znašal 1/3 vseh priključkov (zaradi 3 ponudnikov). Ker imajo obstoječi operaterji na trgu prednost, saj je lažje pridobiti nove naročnike, ki še nimajo storitev, kot pa naročnike drugih operaterjev, ki so lahko pogodbeno ali kako drugače vezani, pa je agencija zaradi kasnejšega vstopa priporoča, da ta delež znaša 2/3 od 1/3 deleža, kar predstavlja 2/9 delež vseh priključkov ($1/3 \times 2/3 = 2/9$). Ob upoštevanju dveh infrastruktur pred vstopom iskalca dostopa bi tako vsak od obeh operaterjev na teh infrastrukturah izgubil 1/2 tega deleža, torej 1/9 vseh priključkov ($2/9 \times 1/2 = 1/9$). Agencija priporoča, da se za določitev **faktorja učinka dostopa na poslovni načrt ponudnika** upošteva polovica tega deleža, torej **1/18 vseh priključkov** ($1/9 \times 1/2 = 1/18$).

Za določitev učinka dostopa na poslovni načrt **ponudnika v ostalih naseljih** predpostavi obstoj ene infrastrukture, zato bi potencialni maksimalni delež iskalca dostopa v takšnem okolju znašal 1/2 vseh priključkov (zaradi 2 ponudnikov). Ker imajo obstoječi operaterji na trgu prednost, saj je lažje pridobiti nove naročnike, ki še nimajo storitev, kot pa naročnike drugih operaterjev, ki so lahko pogodbeno ali kako drugače vezani, pa je agencija zaradi kasnejšega vstopa priporoča, da ta delež znaša 2/3 od 1/2 deleža, kar predstavlja 1/3 delež vseh priključkov ($1/2 \times 2/3 = 1/3$). Agencija priporoča, da se za določitev **faktorja učinka dostopa na poslovni načrt ponudnika** upošteva polovica tega deleža, torej **1/6 vseh priključkov** ($1/3 \times 1/2 = 1/6$).

Vpliv na poslovni načrt izračuna z zmnožkom povprečnega števila priključkov na kilometer trase, faktorja vpliva na poslovni načrt ponudnika in povprečnega dobička iz poslovanja ponudnika na naročnika širokopasovnega dostopa. V naseljih z imenom mestne občine bi tako vpliv na poslovni načrt ponudnika znašal $83,41 \text{ priključka/km} \times 1/18 = 4,6 \text{ /km}$ x dobiček na naročnika (EUR), v preostalih naseljih pa $16,08 \text{ priključka/km} \times 1/6 = 2,68 \text{ /km}$ x dobiček na naročnika (EUR).

V kolikor je to v posameznem primeru potrebno, lahko cena za dostop vsebuje tudi morebitne dodatne povezane stroške, ki nastanejo zaradi neposredno zaradi zagotavljanja iskanega dostopa do omrežja, kot so npr. stroški dodatnega vzdrževanja in prilagoditve omrežja; stroški preventivnih zaščitnih ukrepov, ki jih je treba sprejeti zaradi omejevanja škodljivih vplivov na zaščito, varnost in celovitost omrežja; ipd.

Cene dostopa naj ponudnik infrastrukture tudi brez specifične zahteve prosilca dostopa primerno utemelji in obrazloži, pri čemer pa seveda ni dolžan razkrivati morebitnih poslovnih skrivnosti. Zgoraj določena metodologija izračuna cene dostopa predstavlja najvišje priporočene cene, ponudnik in iskalec dostopa se lahko dogovorita tudi za nižje cene.

Agencija še priporoča, naj ponudnik infrastrukture svojo ponudbo pripravi v obliki cenika ali tipske pogodbe.

XI.

Dopustnost razlogov za zavrnitev dostopa

Agencija priporoča, naj v primeru neobstoja pogojev za sklenitev dogovora o skupni uporabi ponudnik infrastrukture izrecno navede razlog za zavrnitev dostopa do fizične infrastrukture skladno s 5. odstavkom 3. člena Akta o gigabitni infrastrukturi, saj so drugi razlogi za zavrnitev neupoštevni, obenem pa pravilna in upravičena zavrnitev dostopa olajša in pohitri morebitni potek postopka reševanja spora pred agencijo.

XII.

Spremljanje izvajanja priporočila

Agencija priporoča, naj ponudniki infrastrukture v največji meri sodelujejo z agencijo pri njenem spremljanju izvajanja tega priporočila. Navedeno vključuje aktivno seznanjanje agencije z ravnanji deležnikov na trgu, ki pomenijo dobre prakse v smislu tega priporočila, ali pa ravnanja v nasprotju s priporočilom, kar oboje pripomore k večji odzivnosti agencije na stanje na trgu; predvsem pa vključuje zagotavljanje informacij, kadar agencija to zahteva.

Agencija lahko spremlja izvajanje tega priporočila z zahtevami po posredovanju informacij skladno z določili 265. člena ZEKom-2.

XIII.

Obveščanje deležnikov, da operater ravna v skladu s priporočilom

Agencija predlaga ponudnikom infrastrukture, naj se pri nujenju svoje infrastrukture sklicujejo na to priporočilo ter naj prosilcem na svojih spletnih straneh z ustrezno povezavo zagotovijo dostop do polnega besedila tega priporočila oziroma naj ga na svojih spletnih straneh objavijo.

XIV.

Časovna implementacija

Priporočilo začne veljati osmi dan po objavi na spletni strani Agencije.

Z dnem začetka veljavnosti tega priporočila preneha veljati priporočilo Agencije št. 3827-3/2022/49 z dne 23. 6. 2022.

Številka: 3827-2/2026/1

Ljubljana, dne

mag. Marko Mišmaš
direktor